

บทสรุปและขอเสนอแนะ

สภาพคำมั่นใดที่เป็นที่ยอมรับว่าก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ผู้ให้คำมั่นทางกฎหมายแพ่งในอันที่จะปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ เมื่อมีผู้กระทำตามคำมั่นนั้น หากผู้ให้คำมั่นไม่ปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ อันก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ให้คำมั่นยอมจะถูกฟ้องบังคับให้ปฏิบัติตามคำมั่นหรือให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้

การให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นการให้คำมั่นว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดในอนาคต โดยผู้ให้คำมั่นตั้งใจไว้แล้วในขณะที่ให้คำมั่นว่าจะไม่ปฏิบัติตามนั้น ต่างกับการไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา โดยผู้ให้คำมั่นมีเจตนาแตกต่างกว่าจะปฏิบัติตาม แต่ต่อมาเกิดเปลี่ยนใจภายหลังหรือมีเหตุการณ์ต่อมาทำให้ไม่อาจปฏิบัติตามได้ การให้คำมั่นเป็นเท็จอาจกระทำโดยทางวาจา ทางลายลักษณ์อักษร หรือกริยาอาการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ นอกจากผู้ให้คำมั่นเป็นเท็จจะรองรับผิดทางแพ่งดังกล่าวแล้ว ควรจะรองรับผิดทางอาญาคด้วย ถึง เหตุผลต่อไปนี้คือ

1. เพื่อจะคุ้มครองป้องกันทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงมิให้ได้รับความเสียหายจากการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยการให้คำมั่นเป็นเท็จ

2. การหลอกลวงผู้อื่นโดยการให้คำมั่นเป็นเท็จ แสดงให้เห็นถึงจิตใจที่ชั่วร้ายของผู้กระทำ และก่อให้เกิดผลเสียหายไม่น้อยกว่าการหลอกลวงโดยวิธีการอย่างอื่นซึ่งกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ เป็นความผิด และถ้าจะถือว่าหากใช้ความระมัดระวังอย่างธรรมดาจะไม่เกิดความเสียหายขึ้นได้นั้น ย่อมไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่ง เพราะบุคคลทุกคนมีความเฉลียวฉลาดและรอบคอบไม่เท่าเทียมกัน จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เฉลียวฉลาดเท่านั้น โดยปล่อยให้คนโง่และคนไม่รอบคอบตกเป็นเหยื่อแห่งการโกงนั้น ไม่เป็นการยุติธรรมและไปไขจุดประสงค์ของกฎหมายอาญาใน

การคุ้มครองประชาชน เพราะแม้แต่การหลอกลวงในลักษณะที่บุคคลธรรมดาไม่น่าจะหลงเชื่อ ก็ยังถือว่าเป็นความผิด เช่น หลอกลวงว่าทำขนมบัตร 1 บาท ให้เป็น 2 บาท¹ หรือสามารถใช้วิทยาอาคมทำน้ำธรรมดาให้เป็นน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์รักษาโรคภัยไข้เจ็บทุกชนิดให้หายขาดได้² เป็นต้น

3. การให้สิทธิในการฟ้องร้องผู้ให้คำมั่นเป็นเท็จให้ต้องรับผิดเฉพาะทางแพ่งเท่านั้น ยังไม่เป็นการป้องกันอันเพียงพอที่จะมิให้มีการให้คำมั่นเป็นเท็จเกิดขึ้น เพราะกฎหมายแพ่งเป็นเรื่องการบังคับให้ชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การลงโทษผู้กระทำผิด การชดเชยความเสียหายในทางแพ่งกับการถูกลงโทษในทางอาญา มีผลในการป้องกันและปราบปรามมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นแตกต่างกันมาก

4. การแสดงข้อความเท็จต้องเป็นการแสดงข้อความเท็จในข้อเท็จจริงที่มีอยู่ การให้คำมั่นเป็นเท็จก็เป็นการแสดงเท็จในข้อเท็จจริงที่มีอยู่อย่างหนึ่ง การกล่าววาทะมีเจตนาอย่างไร ย่อมเป็นข้อเท็จจริง เจตนาปัจจุบันก็เป็นข้อเท็จจริง ปัจจุบัน ฉะนั้นการให้คำมั่นโดยไม่มีเจตนาจะปฏิบัติตามคำมั่นนั้นจึงเป็นการแสดงเท็จในข้อเท็จจริงที่มีอยู่และไม่เป็นการตีความที่เป็นผลร้าย แต่จำเลยเพราะเจตนาเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง ซึ่งเคยตีความกันเช่นนั้นมานานแล้ว³

5. จริยอยู่การนำสืบเรื่องเจตนาในการให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่ก็มีได้หมายความว่าจะนำสืบว่ามีเจตนาอย่างไรในขณะให้คำมั่นไม่ได้

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 259 - 260/2488

² คำพิพากษาฎีกาที่ 570/2500

³ ความในใจ เช่น แผนการ, ความต้องการ ก็เป็นข้อเท็จจริง (ในทางภายใน) (ดู คณิต ฌ นคร, คำอธิบายวิชาอาญาภาคความผิด, หน้า 108.) และดูคำพิพากษาฎีกาที่ 350/2480.

เลย การนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดนั้นก็ไมควรจะยากไปกว่าการนำสืบเกี่ยวกับเจตนา
 ในความผิดฐานอื่น ๆ เช่น นำสืบว่าจำเลยเบียดบังทรัพย์ไว้โดยทุจริต หรือจำเลย
 รับทรัพย์ไว้โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นต้น เจตนาใน
 ขณะให้คำมั่นเป็นอย่างไร เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ซึ่งต้องเป็นไปตาม
 หลัก "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา"¹ ดังนั้นปัญหาการนำสืบเจตนาว่ายากง่ายเพียง
 ใด จึงไม่ควรนำมาคำนึงในการวางหลักว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จควรมีความผิดอาญา
 หรือไม่ เพราะเป็นเรื่องพยานหลักฐานในทางวิधिพิจารณา

6. เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้เช่ารับคำมั่น มีความเชื่อมั่นว่าผู้ให้คำมั่น
 จะไม่ทุจริตคดโกง และตนจะได้รับทรัพย์สินแน่นอนยิ่งขึ้น ทั้งยังคุ้มครองผู้ให้คำมั่น
 ที่สุจริตและปรามปรามผู้ให้คำมั่นที่ทุจริต และมีผลในการส่งเสริมกิจการ คานธุกิจ
 การค้าให้เจริญก้าวหน้าด้วย

การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่ง เช่น เกี่ยวกับการหลอกลวง
 โดยวิธีการอื่น ๆ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเป็นความผิดและตามประมวล
 กฎหมายอาญา มาตรา 341 ได้บัญญัติโดยชัดถ้อยชัดคำกลาง ๆ ว่า "หลอกลวง" โดย
 ไม่ระบุแน่ชัดลงไปว่า การกระทำอย่างใดเป็นการหลอกลวง ทำให้เกิดปัญหาว่า
 การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือไม่ ซึ่ง
 มีคำพิพากษากฎีกาบางเรื่องได้ตีความว่า การหลอกลวงในความผิดฐานฉ้อโกงรวมถึง
 การให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม มีคำพิพากษากฎีกาบางเรื่องได้ตีความ
 โดยจำกัดความกันเอาการให้คำมั่นเป็นเท็จออกไปจากความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนนานา

¹ คำพิพากษากฎีกาที่ 779/2458 เจตนาของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่จะพึงเห็นด้วย
 ตาได้ ศาลได้แต่พิจารณาพฤติการณ์ที่บุคคลแสดงปรากฏออกมาภายนอกโดยรอบ
 คอบแล้ว ก็ลงเนื้อสันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะมีเจตนาถึงนั้นหรือไม่

อารยประเทศซึ่งรวมทั้งประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ชัดเจนว่า การหลอกลวงด้วยการให้คำมั่นเป็น ความผิดอาญา และในประเทศที่ระบบประมวลกฎหมาย เช่น เยอรมัน สวีเดน ญี่ปุ่น มาเลเซีย เป็นต้น ได้บัญญัติไว้โดยค้ำกลาง ๆ เช่นเดียวกับของไทย และได้ ให้ความหมายการหลอกลวงรวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาหลักกฎหมายอาญาให้เจริญก้าวหน้าเหมาะสมกับ สภาพการณ์และความจำเป็นในสังคมปัจจุบันตามหลักนิติศาสตร์ และสอดคล้องกับที่ นานาอารยประเทศได้วางหลักในเรื่องนี้ไว้ ควรรวมเอาความผิดฐานการให้คำมั่น เป็นเท็จไว้ในบทบัญญัติเรื่องฉ้อโกงด้วย ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

1. โดยวิธีการตีความคำว่า "หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอัน เป็น เท็จ" ตามมาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้หมายความรวมถึงการให้คำมั่น เป็นเท็จด้วย

การให้ศาลตีความกฎหมายโดยคำนึงถึงสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่แปรเปลี่ยนไป เพื่อให้กฎหมายเหมาะสมกับสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจนั้น ศาลนาที่จะตีความให้ครอบคลุมไปได้ เพราะในขณะบัญญัติกฎหมายสภาวะในสังคม อาจไม่เหมือนกับในปัจจุบันขณะที่มีปัญหานั้น และผู้บัญญัติกฎหมายอาจคาดคะเนการ ลวงหน้าไม่ได้ก็เป็นได้ การทำให้กฎหมายเหมาะสมกับสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่แปรเปลี่ยนไป เป็นไปตามหลักการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ^{โดยเหตุนี้} ในส่วนที่เกี่ยวกับการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ศาลนาที่จะตีความ ให้ครอบคลุมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จได้

¹ เหตุ แสดงอภัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 99

การใช้วิธีการตีความดังกล่าวนี้ มีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

มีข้อดี กล่าวคือ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบังคับใช้กฎหมาย และสามารถตีความโดยทันต่อเหตุการณ์ อันมีผลในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิด ทั้งนี้เพราะว่า การตีความนั้นทำได้ง่าย เมื่อมีการนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การให้คำมั่นเป็นเท็จขึ้นสู่ศาลแล้ว ศาลเพียงแค่วินิจฉัยว่า การหลอกลวงด้วยการ แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ครอบคลุมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่า ครอบคลุมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วยก็วินิจฉัยว่ามีความผิดฐานฉ้อโกงทันที โดยไม่ยุ่งยาก และไม่ต้องผ่านขั้นตอนหลายอย่างซึ่งทำให้ล่าช้าดัง เช่น การบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

มีข้อเสีย กล่าวคือ การให้ศาลตีความครอบคลุมรวมกันไป เป็นการให้ ศาลวินิจฉัยในการตีความกว้างเกินไป ซึ่งขัดกับหลักเกณฑ์ในการตีความตามกฎหมาย อาญา ทั้งนี้เพราะว่าการตีความตามกฎหมายอาญานั้นจะตีความในทางขยายความให้ เป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 กำหนด ให้การหลอกลวงโดยทุจริตให้บุคคลสงเคราะห์เป็นความผิด จะตีความโดยขยายความ ว่า การหลอกลวง โดยทุจริตให้บุคคลส่งแรงงานให้ เป็นความผิดด้วยไม่ได้ และใน กรณีที่สงสัย ศาลต้องตีความให้เป็นผลดีแก่ผู้กระทำผิด¹ อีกประการหนึ่ง เมื่อประเทศไทยใช้กฎหมายแบบภาคพื้นยุโรป ศาลย่อมไม่ถูกผูกมัดที่จะพิจารณาคดีเป็นเช่นเดียวกัน ตลอดไป และศาลต่างก็ไม่จำเป็นที่จะต้องพิพากษาคดีที่มีข้อเท็จจริง เหมือนกันด้วย คำพิพากษาแนวเดียวกัน ดังนั้นการกำหนดวิธีให้ศาลตีความอาจมีข้อขัดข้องในเรื่อง ศาลวินิจฉัย และความเป็นอิสระของศาล ซึ่งจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้คำมั่นเป็นเท็จ

2. โดยทางนิติบัญญัติด้วยการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา ใน มาตรา 341 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้ชัดเจนว่า " การหลอกลวง

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103 - 104

ควยการแสดงความอันเป็นเท็จให้รวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย "

วิธีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญานี้ มีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

มีข้อดี กล่าวคือ ทำให้ถ้อยคำในควยบทกฎหมาย ซึ่งมีความหมายกำกวม หรือมีความหมายได้หลายทางนั้นชัดเจนแน่นอนขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อมีการบัญญัติให้ถ้อยคำในควยบทกฎหมายชัดเจนแน่นอนแล้ว ก็ทำให้สะดวกในการทำความเข้าใจ ไม่เป็นปัญหาโต้เถียงกันในเชิงกฎหมายผู้ใดกฎหมายก็ไม่คงตีความถ้อยคำในควยบทกฎหมาย เนื่องจากไม่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายในถ้อยคำควยบทกฎหมายนั้นแล้ว

มีข้อเสีย กล่าวคือ การบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญานี้ เป็นวิธีการทางกระบวนการนิติบัญญัติที่ยุ่งยาก และต้องใช้ระยะเวลาาน ทั้งนี้เพราะว่าสิทธิการเสนอร่างพระราชบัญญัติจะทำได้แต่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอก็เสนอต่อสภาได้ทันที แต่ถาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอจะทำได้ก็ต่อเมื่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ต่อจากนั้นก็จะมีการประชุมเข้าวาระการประชุมสภา เพื่อพิจารณาเป็น 3 วาระ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ก็จะเสนอให้วุฒิสมาชิกสภาพิจารณาต่อไป เมื่อวุฒิสมาชิกสภาลงมติเห็นชอบแล้ว นายกรัฐมนตรีก็จะนำขึ้นทูลเกล้าฯถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้¹ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่าง ๆ ในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นยุ่งยากสลับซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลาานกว่าจะผ่านออกมาเป็นกฎหมายได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ทันต่อเหตุการณ์

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2521 มาตรา 77, 125 - 127

สำหรับข้อเสนอแนะนี้ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการทั้งสองดังกล่าวข้างต้น ไม่
 ว่าจะเป็นวิธีการที่ความหมายก็ดี วิธีการทางกระบวนการนิติบัญญัติก็ดี ย่อมมีทั้งข้อดี
 และข้อเสียด้วยกัน แต่วิธีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้การหลอกลวงควมการ
 แสดงข้อความอันเป็นเท็จให้รวมถึงการให้คำมั่นเป็นเท็จด้วย น่าจะเป็นวิธีการที่ดี
 กว่าในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการขจัดข้อสงสัยถ้อยคำ
 ในตัวบทกฎหมายด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนวิพากษ์นิพนธ์ฉบับนี้ ต้องการจะชี้ให้เห็นว่าการที่ความ
 ตามกฎหมายก็ดี การเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายก็ดี เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และ
 ต้องการความถี่ถ้วนรอบคอบในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย กฎหมายนั้นเป็น
 เครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยและสิทธิเสรีภาพที่จริง แต่กฎหมายยังมี
 หน้าที่อื่น ๆ อีกมาก เช่น การแสดงออกให้เห็นถึงความเป็นอารยของชาตินั้น ๆ
 กฎหมายอาญาที่มิใช่ เพียงแต่ เป็นกฎหมายที่นำไปใช้ปฏิบัติได้เท่านั้น แต่ต้อง เป็น
 กฎหมายที่มีเหตุผลและไม่อาจถูกหักล้างได้ตามอำเภอใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
 กฎหมายต้องมีสภาพแห่งการชักจูงใจกันบ้าง ให้บุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
 เห็นชอบและเคารพด้วยความจริงใจ มิใช่เพียงแต่กลัวโทษที่กฎหมายขมขู่เอาไว้
 เท่านั้น กฎหมายในปัจจุบันนี้มีมากมายจนท่วมท้นห้องสมุด แต่กฎหมายที่ดีจะมีอยู่
 บานเมื่อสักเท่าไร เป็นปัญหาของนักนิติศาสตร์โดยแท้

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย